

واکاوی نقش عوامل زمینه‌ای در نهادینه کردن فعالیت بدنی در دانشگاه‌های ایران

امین رشید لمیر

استادیار مدیریت ورزشی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه نیشابور، نیشابور، ایران
تاریخ دریافت: (۹۹/۰۳/۳۰) تاریخ پذیرش: (۹۹/۱۰/۰۷)

Exploration of the Contextual Factors in Institutionalizing Physical Activity in Iranian Universities

Amin Rashid Lamir

Assistant Professor in Sport Management, Faculty of Humanities, University of Neyshabur, Neyshabur, Iran

Received: (2020. June. 19)

Accepted: (2020. Dec. 27)

Abstract

Despite the increasing public awareness of the consequences of inactivity, only a small percentage of the Iran's academic community supports university sports programs based on available evidence, so the purpose of this study was to investigate the institutional contextual factors of physical activity in Iranian universities. The research method was qualitative and exploratory. The statistical population of the study consisted of all experts, managers, and professionals dealing with the topic of sport for all and physical activity in universities and the subject of institutionalizing sport. According to thematic analysis method and interviewing for data collection, the sampling was done theoretically and using the judgment method until the theoretical saturation. Based on the results of the study, seven factors, environmental monitoring, media, education and research, family, cultural and social contexts, support and encouragement and legal factors were identified as the underlying factors that underpin the institutionalization of physical activity in Iranian universities. Therefore, it seems that the process of institutionalizing physical activity in Iranian universities can be strengthened by identifying the opportunities available in university sports and paying attention to the role of education and research along with reforming policies and structures of university sports.

Keywords

Sport, Physical education, Media, Social factors, Support, University.

چکیده

علی‌رغم، افزایش آگاهی عمومی مردم درباره عوارض و پیامدهای ناشی از بی‌تحرکی، براساس شواهد موجود فقط درصد کمی از جامعه دانشگاهی کشور از برنامه‌های ورزشی دانشگاه‌ها استقبال می‌کنند، لذا هدف از پژوهش حاضر واکاوی عوامل زمینه‌ای در نهادینه کردن فعالیت بدنی در دانشگاه‌های ایران بود. روش انجام پژوهش کیفی بود. نمونه آماری پژوهش را ۳۰ نفر از صاحب‌نظران، مدیران و متخصصانی تشکیل دادند که با موضوع ورزش همگانی و فعالیت بدنی در دانشگاه‌ها و موضوع نهادینه‌سازی ورزش، سروکار داشتند. با توجه به استفاده از تحلیل تماتیک و انجام مصاحبه برای گردآوری داده‌ها، نمونه‌گیری به‌صورت نظری و با استفاده از روش قضاوتی تا رسیدن به اشباع نظری انجام شد. بر اساس نتایج پژوهش کیفی، هفت عامل، پایش محیط، رسانه، آموزش و تحقیقات، خانواده، بسترهای فرهنگی و اجتماعی، حمایت و تشویق و عوامل قانونی به عنوان عوامل زمینه‌ای و بستر ساز نهادینه کردن فعالیت بدنی در دانشگاه‌های ایران شناسایی شد. از این‌رو، به نظر می‌رسد می‌توان با شناسایی فرصت‌های موجود در ورزش دانشگاهی و توجه به نقش آموزش و پژوهش در کنار اصلاح سیاست‌ها و ساختارهای ورزش دانشگاهی، فرایند نهادینه سازی فعالیت بدنی در دانشگاه‌های ایران را تقویت نمود.

کلید واژه‌ها

ورزش، تربیت بدنی، رسانه، عوامل اجتماعی، حمایت، دانشگاه.

مقدمه

فعالیت بدنی، بخشی اساسی و کلیدی در سلامت عمومی جامعه به شمار می‌رود، با این وجود، شواهد گسترده و گزارش‌هایی از سراسر دنیا نشان از درصد بالای افراد غیر فعال دارند، لذا نیاز به مداخلاتی برای تغییر این رفتارها به شدت احساس می‌شود (وندلانوت^۱ و همکاران، ۲۰۱۶). مؤلفه اساسی یک زندگی سالم، فعالیت بدنی منظم است. برای افراد بزرگسال میزان ورزش و فعالیت بدنی با شدت متوسط (حداقل پنج بار در هفته به مدت ۳۰ دقیقه) و با شدت کم (حداقل سه بار در هفته به مدت ۲۰ دقیقه) در کاهش بیماری‌های قلبی، پیشگیری و یا تأخیر در بروز پر فشار خونی و سندرم متابولیک، کاهش ابتلا به پوکی استخوان، برخی سرطان‌ها و مشکلات ذهنی نقش مؤثری دارد (واتن^۲ و همکاران، ۲۰۰۶)، همچنین کارایی شغلی، عملکرد شناختی و سلامت ذهنی نیز با فعالیت بدنی افزایش می‌یابد (احمد^۳ و همکاران، ۲۰۱۷؛ هریس^۴، ۲۰۱۸). از این رو، بسیاری از سازمان‌ها پیشنهاداتی را برای افزایش مشارکت ورزشی ارائه داده‌اند. برای مثال، سازمان بهداشت جهانی در سال ۲۰۰۳ برنامه حرکت به سوی سلامت را ایجاد کرد که هدف آن، افزایش فعالیت بدنی مردان و زنان برای تمام سنین و شرایط (اوقات فراغت، مسافرت و کار) و همه محیط‌ها (مدارس، دانشگاه‌ها، اجتماعات، منزل و محل کار) بود. تمام دستاوردهای علمی نشانگر لزوم فعالیت بدنی و مبین اثرات سوء کم تحرکی بر جسم، جان و زندگی مادی و معنوی انسان است. تربیت نیروی انسانی مؤثر و کارآمد از وظایف اصلی دانشگاه‌ها به حساب می‌آید و توجه به کیفیت زندگی افراد دانشگاهی اعم از دانشجویان، کارمندان و اعضای هیات علمی از جایگاه ویژه‌ای برخوردار است. فعالیت بدنی و شرکت در برنامه‌های ورزش همگانی دانشگاه می‌تواند سهم به‌سزایی در ارتقا سطح سلامت جسمانی، روانی و اجتماعی جامعه دانشگاهی داشته باشد. دانشجویان بخش مهمی از این جامعه را تشکیل می‌دهند و توجه به فعالیت بدنی و ورزش دانشجویان می‌تواند بسیار سازنده بوده و نتایج مثبتی در پی داشته باشد. علاوه بر دانشجویان، اعضای هیئت علمی و کارکنان نیز بخش ثابت و مهم دیگری از جامعه دانشگاهی را تشکیل می‌دهند. خدمت در دانشگاه همانند سایر محیط‌های کاری دارای یکنواختی‌ها، فشارهای شغلی و سختی‌های خاص خود است.

اعضای هیئت علمی و کارکنان دانشگاه‌ها نیز برای مقابله با تنیدگی شغلی، خستگی‌های جسمی و روانی، باید شادابی و سلامتی روحی و جسمی خود را حفظ کنند؛ بنابراین، اگر میزان تحرکات بدنی خود را افزایش ندهند، ممکن است کیفیت و کمیت زندگی حرفه‌ای آنها دچار نقصان شده و یا حتی به مشکلات جسمانی و یا بعضاً روحی دچار شوند و اثربخشی آنها کاهش پیدا کند (مهدی‌زاده و اندام، ۲۰۱۴).

تحقیقات نشان داده‌اند فعالیت بدنی عادت‌وار که در طول زمان استمرار دارد، فواید سلامتی بی‌شماری را ایجاد می‌کند (آبویاگی^۵ و همکاران، ۲۰۱۸؛ مور^۶ و همکاران، ۲۰۱۶). این مطلب بیانگر این موضوع است که اتخاذ روندی که موجب نهاده‌ی نه‌کردن فعالیت بدنی در افراد شود و آن را به امری مسلم و بدیهی در آنان تبدیل سازد، مهم به نظر می‌رسد، چراکه اگر چنین حالتی رخ ندهد، هرچند افراد شروع به انجام فعالیت بدنی کنند، با این حال، احتمال کناره‌گیری آنان از فعالیت بدنی در آینده زیاد خواهد بود (آصفی و قنبرپور نصرتی، ۲۰۱۸).

اسکات^۷ (۲۰۰۸)، نهاده‌ی نه‌کردن^۸ را فراهم آوردن زمینه‌ها و شرایطی می‌داند که موجب ثبات، پایداری و فراگیر شدن رفتارهای مطلوب شود. در تعریفی جامع و سیستمی، گرین وود و هینینگس^۹ (۱۹۹۶)، نهاده‌ی نه‌کردن را فرایند دو مرحله‌ای، اخذ و جذب ارزش‌های فرهنگی از محیط، پذیرش، عینیت و ساختار بخشیدن به آن ارزش‌ها برای استقرار، تثبیت، انتقال و تداوم آنها در کلیه سطوح فردی، گروهی و فراگروهی عنوان می‌کنند. نهاده‌ی نه‌کردن بر روی مجموعه خاصی از رفتارها یا اعمال تمرکز دارد. یک عمل نهاده‌ی نه‌کردن، رفتاری است که در طول زمان استمرار دارد، به‌وسیله دو یا تعداد بیشتری از افراد در پاسخ به محرک یکسان اجرا می‌شود و به‌عنوان واقعیت اجتماعی وجود دارد. رفتار به‌عنوان واقعیت اجتماعی به این معنا است که رفتار خارج از وجود هر فردی قرار دارد، بخشی از حقیقت اجتماعی است و به هیچ فرد خاصی وابسته نیست. عمل نه تنها یک ساخت اجتماعی است، بلکه همچنین در یک زمینه اجتماعی رخ می‌دهد. افراد در زمینه اجتماعی دانش انجام رفتار هدف را دارند و اینکه دیگران این رفتار را با منطقی مشابه اجرا می‌کنند. در نهایت، استمرار یک ویژگی مهم یک عمل نهاده‌ی نه‌کردن است، بدین معنا که عمل تمایل به اجرا شدن در طول زمان دارد. «فعالیت بدنی» در زمره رفتارهای

5. Aoyagi
6. Moore
7. Scott
8. Institutionalizing
9. Greenwood and Hinings

1. Vandelanotte
2. Vatten
3. Ahmed
4. Harris

دانشگاهی مانند اساتید و کارکنان نادیده گرفته شده است. تنها در پژوهش مهدی‌زاده و اندام (۲۰۱۴)، با استفاده از روش کمی و ابزار پرسشنامه راهکارهای توسعه ورزش همگانی در دانشگاه‌ها از دیدگاه دانشجویان، اساتید و کارکنان بررسی شده است؛ با این وجود پژوهشی که به نهادینه‌سازی فعالیت بدنی در جامعه دانشگاهی (دانشجویان، اعضای هیأت علمی و کارکنان) با رویکردی کیفی و با در نظر داشتن عوامل زمینه‌ای در بستر دانشگاه‌ها پرداخته باشد مشاهده نشد. لذا با توجه به اهمیت فعالیت بدنی و پیامدهای مثبت پرداختن به آن و نیز کمبود مطالعات جامع با در نظر داشتن تمامی گروه‌های تشکیل دهنده جامعه دانشگاهی در حوزه نهادینه‌سازی فعالیت بدنی ضرورت انجام چنین پژوهشی را ایجاب می‌کند. بنابراین تحقیق حاضر سعی دارد با استخراج عوامل زمینه‌ای مؤثر در نهادینه کردن فعالیت بدنی، نسبت به شناسایی راهکارهای مناسب موجبات مشارکت حداکثری مخاطبان (دانشجویان، کارمندان و اعضای هیأت علمی) را در فعالیت‌های بدنی فراهم سازد. این مطالعه سعی دارد تا با استفاده از نظرات جامعه دانشگاهی کشور راهکارهایی برای نهادینه کردن فعالیت بدنی در دانشگاه‌ها ارائه دهد. نتایج این تحقیق می‌تواند راهنمای مناسبی برای برنامه‌ریزان و سیاست‌گذاران ورزش دانشگاه‌های کشور در جهت توسعه ورزش و فعالیت بدنی باشد. علاوه بر این، از آنجا که فرهنگ‌سازی هر مقوله اجتماعی از محیط‌های آموزشی مانند مدارس و دانشگاه‌ها آغاز می‌شود، احتمالاً یکی از مهم‌ترین راهکارهای گسترش و توسعه فعالیت بدنی، ترویج این فرهنگ در میان جامعه دانشگاهی (اعضای هیأت علمی، کارکنان و دانشجویان) است. در نتیجه ارائه الگویی برای ترویج فعالیت بدنی و ورزش در محیط‌های آموزشی می‌تواند مسیر جدیدی در جهت توسعه ورزش در جامعه نیز محسوب شود و مسیرهای ترویج فعالیت بدنی و ورزش را از دانشگاه به سطح جامعه روشن سازد. بنابراین، با توجه به مطالب مذکور، سؤال اصلی پژوهش این است که عوامل زمینه‌ای و بسترساز نهادینه کردن فعالیت بدنی در دانشگاه‌های ایران کدامند تا به‌عنوان مبنایی برای تبدیل آن به عملی مستمر، فراگیر و واقعیت اجتماعی قرار گیرد.

روش‌شناسی پژوهش

پژوهش حاضر کیفی بوده که تجزیه و تحلیل داده‌ها، با استفاده از تحلیل تماتیک^{۱۰} انجام گرفت. تحلیل تماتیک عبارت است از

مطلوب است و کارکردهای مثبت و گسترده‌ای در جامعه دارد و جهت حفظ نشاط، تندرستی و سلامت آنان امری لازم، حتمی و اجتناب‌ناپذیر است. در همین راستا، آصفی و قنبرپور نصرتی (۲۰۱۸)، در مطالعه‌ای به تبیین مدل عوامل مؤثر در نهادینه کردن ورزش همگانی در ایران پرداختند؛ نتایج نشان داد، مدل پژوهش دارای چهار بعد فردی، گروهی، سازمانی و محیطی با ۲۸ عامل است. همچنین نتایج نشان دادند، مهمترین بعد در نهادینه کردن ورزش همگانی در ایران بعد سازمانی است و در بعد سازمانی مهمترین عامل منابع انسانی، در بعد گروهی، گروه‌های مرجع، در بعد محیطی، محیط اقتصادی، فرهنگی و جغرافیایی و نهایتاً در بعد فردی، باور و نگرش مهمترین عوامل بودند. همچنین، آصفی (۲۰۱۸)، با شناسایی و اولویت‌بندی گروه‌های مؤثر در نهادینه کردن ورزش همگانی در ایران، عنوان می‌کند، هفت گروه به ترتیب اولویت شامل مدرسه، رسانه‌های جمعی، گروه‌های مرجع، خانواده، دولت، نهادهای مذهبی و دوستان و همسالان در نهادینه کردن ورزش همگانی در ایران مؤثر هستند. به علاوه، طالب‌پور و همکاران (۲۰۱۶)، در مطالعه‌ای موردی در دانشگاه فردوسی مشهد به بررسی مقایسه‌ای عوامل مؤثر بر نهادینه‌سازی ورزش در بین دانشجویان پرداختند، یافته‌های پژوهش نشان داد که از دیدگاه دانشجویان پنج عامل، اقتصادی، اجتماعی - فرهنگی، مدیریتی، زیرساخت‌ها و اماکن ورزشی و انگیزاننده‌ها می‌توانند بر نهادینه‌سازی ورزش در بین دانشجویان مؤثر باشند.

علی‌رغم، افزایش آگاهی عمومی مردم درباره عوارض و پیامدهای ناشی از بی‌تحرکی، براساس شواهد موجود فقط درصد کمی از جامعه دانشگاهی کشور از برنامه‌های ورزشی دانشگاه‌ها استقبال می‌کنند (مهدی‌زاده و همکاران، ۲۰۱۳). به علاوه با مرور پژوهش‌های انجام شده در حوزه ورزش همگانی و فعالیت بدنی در ایران در می‌یابیم که این پژوهش‌ها بیشتر ورزش همگانی را از جنبه‌های مختلف (مانند، راهبردها، عوامل توسعه، گروه‌های تأثیرگذار، آسیب‌شناسی، جامعه‌شناختی) در سطح کشور و یا در سطح یک شهر بررسی کرده‌اند (مانند، آصفی و قنبرپور نصرتی، ۲۰۱۸؛ آصفی، ۲۰۱۸؛ وفایی مقدم و همکاران، ۲۰۱۹؛ جوادی‌پور و همکاران، ۲۰۱۹؛ شیروبی و همکاران، ۲۰۱۹) و کمتر پژوهشی به ورزش و فعالیت بدنی در جامعه دانشگاهی پرداخته است. اندک پژوهش‌های انجام شده در جامعه دانشگاهی نیز بیشتر با رویکرد کمی (استفاده از پرسشنامه و تحلیل عاملی) و بیشتر از دیدگاه دانشجویان مورد بررسی قرار گرفته است (مانند، طالب‌پور و همکاران، ۲۰۱۶؛ رحیمی و همکاران، ۲۰۱۸) انجام شده است و دیدگاه صاحب‌نظران و ویژگی‌ها و شرایط دیگر گروه‌های

خواهد بود. در پژوهش حاضر، پس از انجام ۳۰ مصاحبه در طی دوره ۵ ماهه، تحلیل داده‌ها حاکی از اضافه نشدن داده جدید به داده‌های قبلی بود، چرا که درصد بالایی از داده‌های به دست آمده از مصاحبه‌های آخر تکراری بود. بنابراین، با انجام ۳۰ مصاحبه و رسیدن به حد اشباع نظری، به مصاحبه‌ها پایان داده شد. تعداد مصاحبه شونده‌گان ۳۰ نفر بود که رشته تحصیلی همگی تربیت بدنی بود که از این میان، سطح تحصیلات ۲۳ نفر دکتری و گرایش تحصیلی ۱۸ نفر مدیریت ورزشی بود و ۲۱ نفر سابقه فعالیت اجرایی در مدیریت تربیت بدنی دانشگاه‌ها را داشتند.

با توجه به ماهیت پژوهش، گردآوری داده‌ها به دو روش انجام شد، ۱. مطالعات کتابخانه‌ای؛ این مطالعات از طریق مراجعه به اسناد و مدارک و جستجو در شبکه اینترنت برای شناخت ادبیات و پیشینه موضوع و شناخت نهادینه سازی فعالیت بدنی انجام شد و ۲. انجام مصاحبه‌های عمیق نیمه‌ساختار یافته.

در پژوهش کیفی، روایی بیشتر بر روی صحت داده‌ها (روایی درونی) تأکید دارد تا معنایی که در مطالعات کمی به کار می‌رود. اگر مصاحبه‌شونده‌گان (مشارکت‌کنندگان در پژوهش) یافته‌های پژوهش را مورد تأیید قرار دهند، می‌توان نسبت به روایی پژوهش بیشتر مطمئن گردید. در این پژوهش، با ارائه بازخورد به مصاحبه‌شونده‌گان و قراردادن آنها در مسیر پژوهش به طوری که بر نحوه پاسخ‌گویی آنان تأثیر نگذارد، به منظور افزایش روایی درونی اقدام شد. علاوه بر این، چهار فعالیت دیگر نیز به منظور افزایش روایی درونی یافته‌ها انجام شد که عبارتند از، ۱. استفاده از منابع مختلف برای جمع‌آوری داده‌ها؛ ۲. بررسی داده‌ها توسط یک دستیار؛ ۳. مشارکت یک متخصص آشنا (دانشجوی دکتری مدیریت ورزشی) به روش پژوهش و موضوع نهادینه‌سازی ورزش؛ ۴. شناسایی جهت‌گیری‌ها از طریق پرسش سؤال‌های مکرر در حین تحلیل داده‌ها.

در بحث پایایی پژوهش، باید نشان داد که چگونه داده‌ها گردآوری شده و کدگذاری، استخراج مفاهیم و انتخاب طبقات صورت گرفته است. مطابق آنچه که پیر^{۱۴} (۲۰۰۴)، بیان نموده است، یکی از راهکارهای این موضوع، انجام کدگذاری مستقل نتایج مصاحبه‌های مشارکت‌کنندگان به صورت تصادفی توسط فردی است که سابقه ذهنی در خصوص موضوع ندارد. به منظور سنجش کیفیت کدگذاری انجام شده در این پژوهش، از

تحلیل مبتنی بر استقرای تحلیلی که در آن پژوهشگر از طریق طبقه‌بندی داده‌ها و الگویی درون داده‌ای و برون داده‌ای به یک سنخ‌شناسی تحلیلی دست می‌یابد. به عبارت دیگر، تحلیل تماتیک عبارت است از عمل کدگذاری و تحلیل داده‌ها با این هدف که داده‌ها چه می‌گویند. لذا نیاز بود که مطالعه‌ای صورت بگیرد تا عوامل زمینه‌ای و بستر ساز نهادینه سازی فعالیت بدنی را با بررسی داده‌های واقعی کشف نماید. با به‌کارگیری این روش، می‌توان به سؤالات پژوهش پاسخ داد و به نظریه‌پردازی و ارائه الگویی زمینه‌ای درباره نهادینه سازی فعالیت بدنی در دانشگاه‌های ایران پرداخت. جامعه آماری پژوهش را تمامی صاحب‌نظران، مدیران و متخصصانی تشکیل دادند که با موضوع ورزش همگانی و فعالیت بدنی در دانشگاه‌ها و موضوع نهادینه‌سازی ورزش، سروکار داشتند. با توجه به استفاده از تحلیل تماتیک و انجام مصاحبه برای گردآوری داده‌ها، نمونه‌گیری به‌صورت نظری^{۱۱} و با استفاده از روش قضاوتی انجام شد که در آن معمولاً پژوهشگر می‌کوشد تا به صورت هدف‌دار بر مبنای اینکه چه نوع اطلاعات خاصی مورد نیاز است، نمونه‌ها را انتخاب کند. اساس انتخاب نمونه این بود که افراد منتخب بتوانند به شکل‌گیری نظریه و تکرارپذیری یافته‌ها کمک کنند. تکرارپذیری در دو بُعد مدنظر قرار گرفت، ۱. تکرارپذیری لغوی که در آن تولید نتایج مشابه با انتخاب مورد‌های مشابه هدف بود و ۲. تکرارپذیری نظری که در آن تولید نتایج متضاد از طریق انتخاب مورد‌هایی در قطب‌های مخالف هدف بود (والکر و مایریک، ۲۰۰۶). نمونه‌گیری تا رسیدن به حد کفایت و اشباع نظری ادامه پیدا کرد. اشباع، خصوصیتی است که ارتباط نزدیک با حجم نمونه دارد و بدین معنا است که با ادامه جمع‌آوری داده‌ها، داده‌های جدید تکرار داده‌های قبلی باشد و اطلاعات جدیدی حاصل نگردد؛ بنابراین، تکرار نکات برجسته نشانه کفایت حجم نمونه است (هالت و تامینن^{۱۲}، ۲۰۱۰). صاحب‌نظران مختلف برای انجام مطالعات کیفی، حجم نمونه‌های متفاوتی را بیان کرده‌اند. مورس^{۱۳} (۱۹۹۴)، معتقد است که برای مطالعات کیفی حداقل شش نفر نیاز است. وال (۱۹۹۶)، نیز بیان می‌کند، اگر هدف از مصاحبه، اکتشاف و توصیف عقاید و نگرش‌های مصاحبه‌شونده‌گان باشد، با توجه به زمان و منابع در دسترس، تعداد ۱۰±۱۵ نمونه کافی

۱۱. نمونه‌گیری نظری بدین معنا است که بیش از آن که نمونه‌گیری قبل از پژوهش مشخص شود، در جریان پژوهش و بر اساس تحلیل مرحله به مرحله داده‌ها شکل می‌گیرد (استراوس و کوربین، ۱۹۹۰).

12. Holt and Tamminen

13. Morse

جدول ۱. میزان توافقات و عدم توافقات میان پژوهشگر و کدگذار دوم در کدگذاری باز

مجموع	کدگذار دوم		۱	کدگذار اول
	۰	۱		
۶۹	۵	۶۴	۱	کدگذار اول
۴۱	۳۲	۹	۰	
۱۱۰	۳۷	۷۳		مجموع

تعداد توافقات مشاهده شده: ۹۶ عدد (۸۷/۲۷ درصد از مشاهدات)
تعداد توافقات تصادفی: ۵۹ عدد (۵۴/۱۷ درصد از مشاهدات)
ضریب کاپا: ۰/۷۲۲
خطای استاندارد کاپا: ۰/۰۶۹
فاصله اطمینان ۹۵ درصدی: از ۰/۵۸۷ تا ۰/۸۵۷*
تی تقریبی: ۹/۸۹

*تحلیل‌های مربوط به ضریب کاپا که در این بخش ارائه شده است از طریق سیستم تحلیل سایت <http://graphpad.com/quickcalcs/kappa1.cfm> به دست آمده است.

فرضیه عدم وابستگی آنها در جدول ۱، ارائه شده است. نتایج جدول ۱، حاکی از رد فرض استقلال کدهای استخراج شده و تأیید وابستگی آنها به یکدیگر است. از این رو، می‌توان ادعا کرد که کدگذاری باز در مرحله اولیه از پایایی کافی برخوردار بوده است.

یافته‌ها

در تحلیل تماتیک، داده‌های حاصل از مصاحبه با خبرگان آشنا به موضوع پژوهش ابتدا به صورت پاراگراف به پاراگراف کدگذاری شدند. سپس نسبت به تولید مفاهیم اولیه و مقولات اقدام شد. نتایج کدگذاری‌ها نشان می‌دهد در مجموع ۷ مقوله و ۳۶ کدباز در خصوص عوامل زمینه‌ای نهادینه کردن فعالیت بدنی در دانشگاه‌های ایران به دست آمده است (جدول ۱)؛ با توجه به کدهای محوری و باز و مقولات حاصل از مصاحبه‌ها، الگوی زیر به عنوان الگوی عوامل بسترساز نهادینه کردن فعالیت بدنی در دانشگاه‌های ایران ترسیم می‌شود.

در فرآیند طبقه‌بندی و کدگذاری مفاهیم، ممکن است بین مفاهیم تشابه لغوی وجود داشته باشد یا اینکه بتوان مفهوم را در دو یا چند طبقه‌بندی قرار داد. به وجود آمدن چنین مسائلی در تجزیه و تحلیل داده‌های کیفی، امری طبیعی است. از نظر روش‌شناسی تحلیل تماتیک، تشابه لغوی بین برخی مفاهیم و مقوله‌های به دست آمده ایرادی ندارد. یک مفهوم را می‌توان بر اساس نزدیکترین ارتباطی که با هر کدام از تم‌های اصلی دارد طبقه‌بندی نمود (دانایی فرد و امامی، ۲۰۰۷).

روش توافق بین دو کدگذار بر اساس ضریب کاپای کوهن^{۱۵} استفاده گردید. در صورتی که ضریب کاپا در شرایط معناداری بیش از ۰/۷ باشد، بیانگر توافق میان کدگذاران خواهد بود. در استفاده از این روش، دو رویکرد اصلی وجود دارد، نخست اینکه کدگذار دوم باید تعداد مشخصی کد را به هر طبقه اختصاص دهد و دوم اینکه کدگذار دوم الزامی به این کار ندارد (هوول^{۱۶}، ۲۰۱۶). نحوه محاسبه شاخص کاپا بر اساس رابطه ۱ است (راندولف^{۱۷}، ۲۰۱۵).

رابطه ۱. نحوه محاسبه شاخص کاپا

$$K = \frac{\Pr(a) - \Pr(e)}{1 - \Pr(e)}$$

در رابطه ذکر شده، $\Pr(a)$ بیانگر توافقات مشاهده شده و $\Pr(e)$ بیانگر میزان توافقات تصادفی است.

بدین منظور، یکی از دانشجویان دکتری مدیریت ورزش که نسبت به موضوع پژوهش اطلاع داشت، به‌عنوان دستیار، کار کدگذاری مجدد را انجام داد. بر این اساس در مرحله اول، ۴۰ نکته کلیدی و ۱۱۰ عدد از کدهای اولیه حاصل از مصاحبه‌های انجام شده (حدود ۲۸ درصد از کل کدهای اولیه مستخرج)، به صورت تصادفی انتخاب و از کدگذار خواسته شد که محتویات نکات کلیدی را با کدهای اولیه استخراج شده، ارتباط دهد. میزان توافقات دو کدگذاری و نتایج آماری بررسی

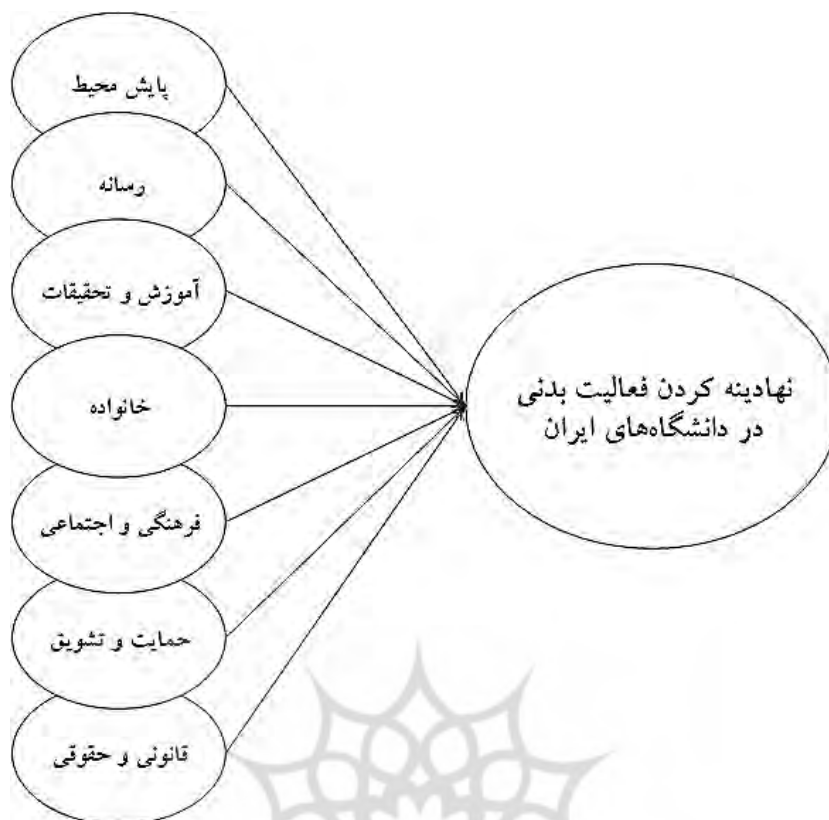
15. Cohen's Kappa Value

16. Howell

17. Randolph

جدول ۱. مقولات و کدهای باز

مقوله اصلی	مقوله فرعی	کد اولیه	کدهای مصاحبه
عوامل زمینه‌ای	پایش محیط	شناسایی وضعیت موجود	P2, P5, P24
		شناسایی نقاط قوت و استعدادها هر دانشگاه	P5, P10, P17, P24, P25
		شناسایی فرصت‌های موجود در ورزش برای بهره‌برداری توسط دانشگاه‌ها	P2, P11, P23
	رسانه	بازتاب فعالیت‌ها در رسانه‌ها	P1, P18, P24, P28, P29
		فعالیت‌های رسانه‌ای به ویژه رسانه‌های جمعی	P1, P18, P29
	آموزش و تحقیقات	وجود تحقیقات مناسب برای پاسخ‌گویی به سؤالات مدیران ارشد	P1, P28
		انجام تحقیقات مناسب و به موقع برای کمک به فرایند تصمیم‌گیری	P1, P18, P28
		ایجاد بسته‌های آموزشی	P4, P6, P14, P16
		تشکیل کلاس‌های آموزشی برای افراد	P6, P9, P11, P26
		تشکیل کلاس‌های ورزشی و جلسات تمرینی	P7, P15, P18, P21
		برگزاری کارگاه‌های ارتقاء مربیان و داوران	P2, P7, P16, P24
		آموزش‌های تخصصی به ورزشکاران و دانشگاهیان	P2, P4, P8, P12
به‌روز بودن معلومات مربیان ورزشی		P6, P13, P15, P18, P29	
پرورش مربیان متخصص		P3, P9, P15, P18, P29	
برگزاری همایش‌ها و سخنرانی‌ها در مورد ورزش		P2, P18, P28	
خانواده	توجه خاص به خانواده دانشگاهیان	P6, P11, P18, P30	
	توصیه و تشویق اطرافیان و خانواده	P4, P5, P13, P22	
	درگیر کردن خانواده‌ها	P6, P10, P18, P23, P25	
عوامل فرهنگی و اجتماعی	احترام گذاشتن به شأن ورزشکار	P6, P13, P26	
	ایجاد الگوی مناسب	P2, P7, P23,	
	وجود ارزش‌های اسلامی در رفتار ورزشکاران	P5, P9, P22	
	تأکید مبانی دینی و بزرگان اسلام به ورزش	P4, P8, P11,	
	تبیین نقش ورزش و فعالیت بدنی	P3, P24, P29	
حمایت و تشویق	توجه به نیازهای منابع انسانی	P1, P4, P10, P25, P29	
	وجود پاداش‌های به موقع و به‌جا	P1, P13, P15, P20, P23, P26	
	تشویق‌های به موقع و به‌جا	P1, P10, P13, P15, P18, P23, P25, P26, P30	
	توجه به نیروی انسانی	P1, P29	
	ایجاد انگیزه	P1, P7, P15, P20, P27, P28	
	ارائه بازخورهای مناسب به عملکرد	P1, P9,	
	حمایت از رفتار مطلوب	P1, P11, P13, P16, P26	
	فراهم کردن بسترهای تشویقی	P6, P7, P13, P18, P20, P26, P27	
عوامل قانونی و حقوقی	اصلاح سیاست‌ها در ورزش و فعالیت بدنی	P3, P12, P17, P30	
	اصلاح قوانین و ساختارهای ورزشی کلان کشور	P6, P10, P25, P28	
	وجود قوانین تسهیل‌کننده و تشویق‌کننده	P1, P10, P13, P22, P25, P29	
	بازنگری قوانین بالادستی	P8, P28	
	الزام همه افراد به رعایت برنامه و نظام ورزش	P4, P12, P28, P30	

شکل ۱. الگوی عوامل بستر ساز در نهادینه کردن فعالیت بدنی در دانشگاه‌های ایران

هر پدیده در حال وقوعی نمی‌تواند خارج از بستر و وضعیت موجود و استعداد های یک سازمان و یا یک محیط رخ بدهد. لذا برای تقویت و تسریع فرایند نهادینه‌سازی ورزش و فعالیت بدنی در دانشگاه‌ها، شناخت بهتر شرایط موجود، نقاط قوت و ضعف - به تفکیک هر منطقه و استان - لازم و ضروری به نظر می‌رسد. **ب) عوامل مرتبط با رسانه.** رسانه یکی از اجزای مهم تبلیغات محسوب می‌شود؛ بنابراین، شرایط و مسائل آن می‌تواند وضعیت‌های متفاوتی را برای آن رقم بزند. نتایج این پژوهش نشان می‌دهد، بازتاب فعالیت‌های ورزشی دانشگاه‌ها در رسانه‌ها و انجام فعالیت‌های رسانه‌ای به ویژه رسانه‌های جمعی و اجتماعی، می‌تواند شرایطی را به وجود آورد که نهادینه‌سازی ورزش و فعالیت بدنی در دانشگاه‌ها را امکان‌پذیر نماید. همسو با پژوهش حاضر، مطالعه آقاجانی و نادری نژاد (۲۰۱۱) در مورد وسایل ارتباط جمعی (نشریات، رادیو و تلویزیون) نشان داد که رسانه نقش مهمی در ایجاد انگیزه و تشویق افراد به مراجعه به اماکن ورزشی بر عهده دارد، در این مطالعه بیان شد، بین اهمیت به ورزش و فعالیت بدنی در رسانه و ترویج فرهنگ ورزش رابطه معنی‌داری وجود دارد،

بحث و نتیجه‌گیری

هدف این پژوهش، شناسایی و واکاوی ویژگی‌های درونی و بیرونی برای نهادینه‌سازی فعالیت بدنی و نیز شرایطی که می‌بایست برای موفقیت بهتر نهادینه‌سازی فعالیت بدنی در دانشگاه‌های ایران مورد توجه قرار گیرند تحت عنوان عوامل زمینه‌ای با استفاده از راهبردهای نظریه داده بنیاد بود، از این‌رو، شرایط زمینه‌ای که در ارتباط با نهادینه‌سازی ورزش و فعالیت بدنی در دانشگاه‌های ایران در این پژوهش شناسایی شد، شامل هفت مقوله بود: **الف) پایش محیطی.** شناسایی نمودن وضعیت موجود؛ شناسایی نقاط قوت و استعداد های هر دانشگاه در ورزش و شناسایی نمودن فرصت‌های موجود در ورزش قهرمانی و همگانی برای بهره‌برداری توسط دانشگاه‌ها از جمله مواردی هستند که می‌بایست برای موفقیت بهتر نهادینه‌سازی ورزش همگانی و فعالیت بدنی در دانشگاه‌ها مورد توجه قرار گیرند. انجام این موارد شرایطی را ایجاد می‌کند که منجر به اقدامات و راهبردهای خاص و هدفمند می‌شود و خارج از آن هر گونه راهبردی ممکن است پیامدی نامطلوب برای ورزش و فعالیت بدنی و نهادینه‌سازی آن در پی داشته باشد. به هر حال،

روش‌شناسی تمرین، سنجش و ارزیابی به‌کار گیرد. انجام تحقیقات در مورد موانع ورزش و فعالیت بدنی دانشگاه‌ها، نیازسنجی از افراد، روندهای مشارکت در ورزش همگانی، شناخت گروه‌های هدف و تحقیقاتی از این دست از یک طرف و انجام تحقیقات تطبیقی و الگوبرداری از کشورهای پیشرفته در بخش ورزش همگانی می‌تواند زمینه‌ساز رشد و گسترش ورزش و فعالیت بدنی در دانشگاه‌ها و نهایتاً نهادینه شدن آن گردد. صاحب‌نظران اعتقاد دارند یکی از ارکان توسعه ورزش، تسهیلات و تأسیسات آموزشی است و اذعان دارند، تسهیلات آموزشی یک عامل مهم برای موفقیت ورزشکاران جهت آموزش و تمرین در محیط دارای کیفیت بالا است؛ به‌علاوه معتقدند، کمیت و کیفیت مربیان در هر کدام از سطوح توسعه پیوستار ورزش دارای اهمیت است. دو معیار در سطوح بالای عملکردی مهم هستند: اولین معیار کیفیت و سازماندهی سیستم‌های آموزشی گواهی‌نامه‌ها و دومین معیار ویژگی‌های فردی مربیان نخبه است. آموزش یکی از شیوه‌های صریح در ساز و کارهای نهادینه‌سازی است و متخصصان حوزه نهادینه‌سازی اعتقاد دارند، آموزش، ابزار ارزشمندی است که از آن برای افزایش آگاهی افراد از ارزش‌ها و رفتارهای مطلوب مورد نظر سازمان استفاده می‌شود. سازمان‌ها باید کدهای رفتاریشان را با آموزش تقویت کنند، به‌طوری که کارکنان بتوانند ببینند که چگونه کدها می‌تواند در موارد خاص و در موقعیت‌های کاری روزانه استفاده شوند (اوسمان - گانی و جاکوبز، ۲۰۰۴؛ پینتر، ۲۰۰۲). **(د) خانواده.** با توجه به اینکه خانواده یک نهاد اساسی در جامعه ایران می‌باشد، نقش آن در میزان و چگونگی فعالیت بدنی و مشارکت ورزشی افراد انکارناپذیر است. حمایت خانواده باعث می‌شود که فرهنگ ورزش و پرداختن به ورزش و فعالیت بدنی و استمرار آن در وجود افراد نهادینه شود و در طول دوران زندگی و کاری آنان ادامه داشته باشد. توجه خاص به خانواده دانشگاهیان و درگیر کردن خانواده‌ها در ورزش رقابتی و همگانی، از جمله مضامینی هستند که باید برای موفقیت بهتر نهادینه‌سازی ورزش و فعالیت بدنی در دانشگاه‌ها مورد توجه قرار گیرند. این نتیجه با تحقیقات آصفی و قنبرپور نصرتی (۲۰۱۸) و منوچهری‌نژاد و همکاران (۲۰۱۶) همخوان است. توکر و همکاران (۲۰۱۱)، عنوان کردند، محیط خانه نقش مهمی در رفتارهای فعالیت بدنی دارد و در این بین، اعضای خانواده می‌توانند نقش‌های متفاوتی مانند مربی، راننده، حامی مالی، تماشاگر و لیدر را بر عهده بگیرند. لذا، با توجه به نقشی که جامعه‌شناسان برای عوامل جامعه‌پذیری در روی آوردن افراد به ورزش قائل هستند

در این میان، تلویزیون، نشریات و رادیو به ترتیب مهمترین نقش‌ها را ایفا می‌نمودند. شعبانی و رضایی صوفی (۲۰۱۵)، در پژوهشی به بررسی اثرات رسانه‌ها بر ورزش همگانی و تفریحی پرداختند و نقش تلویزیون را از همه بارزتر دانستند. همچنین قاسمی و همکاران (۲۰۰۸)، بیان می‌کنند، تلویزیون در بخش‌های مختلف ورزش از قبیل منابع مالی، انسانی، فرهنگی، اجتماعی، آموزش و پژوهش نقش مهمی ایفا می‌نماید. لذا به نظر می‌رسد می‌توان با بهره‌گیری از برنامه‌ها و اطلاعات گوناگون از طریق انواع رسانه‌های ارتباطی و توزیع بروشورهایی با مضامین ورزش و فعالیت بدنی، زمینه و بستر لازم را برای نهادینه‌سازی ورزش و فعالیت بدنی فراهم نمود. به‌طور کلی، رسانه از طریق نمایش ورزش‌ها به صورت مستقیم و برنامه‌های جذاب آموزشی و یا تبلیغی در پذیرش و استمرار ورزش همگانی و فعالیت بدنی مؤثر است. **(ج) آموزش و تحقیقات.** به نظر می‌رسد، یکی دیگر از عواملی که می‌تواند بستر ساز فرایند نهادینه‌سازی ورزش و فعالیت بدنی در دانشگاه گردد، عامل آموزش و تحقیقات است. همسو با نتایج این پژوهش، مظفری و همکاران (۲۰۱۲)، یکی از راهبردهای نظام ورزش قهرمانی ایران را اجرای نظام توسعه علمی ورزش کشور می‌دانند. همچنین این یافته با نتایج پژوهش‌های رضائی‌نژاد و همکاران (۲۰۱۷) و ممتازبخش و فکور (۲۰۰۷)، همسو بود. بر این اساس، می‌توان بیان نمود، وجود تحقیقات مناسب و به موقع برای پاسخ‌گویی به سؤالات مدیران ارشد و کمک به فرایند تصمیم‌گیری آنان؛ ایجاد بسته‌های آموزشی؛ تشکیل کلاس‌های آموزشی برای دانشگاهیان؛ تشکیل کلاس‌های ورزشی و جلسات تمرینی؛ برگزاری کارگاه‌های ارتقاء مربیان و داوران؛ ارائه آموزش‌های تخصصی به ورزشکاران؛ به‌روز بودن معلومات مربیان ورزشی و برگزاری همایش‌ها و سخنرانی‌هایی در مورد ورزش و فعالیت بدنی (اثرات و پیامدهای آن)، می‌تواند به تقویت و پیشرفت نهادینه‌سازی ورزش و فعالیت بدنی کمک کنند. در این راستا یکی از مصاحبه‌شوندگان چنین گفت:

"همه مواردی که پیش‌تر اشاره کردم نیاز به یک واحد پژوهش و توسعه خوبی دارد تا ضمن پژوهش‌های خوب و پژوهش‌های علمی، دقیق و به‌جا، بتواند تمام نیازها و سؤالاتی که برای مدیران و مسئولان در این مسیر پیش می‌آید پاسخ دهد و مدیران بتوانند بهترین قدم‌ها را بردارند (P28)".

لذا مدیریت تربیت بدنی دانشگاه‌ها می‌توانند ظرفیت‌های موجود در گروه‌های علمی و پژوهشی تربیت بدنی دانشگاه‌ها را برای پیشبرد اهداف ترسیم شده اعم از استعدادیابی،

راهنا دارد که کمک می‌کند افراد تشخیص دهند که کدام فعالیت‌ها برای سازمان مناسب است. در واقع ضوابط رفتاری، آموزش یا تشکیل تیم نظارتی به تنهایی نمی‌توانند یک محیط ارزش‌مدار ایجاد کنند و تغییر الگوهای رفتاری نیازمند تغییر فرهنگ است. هر اندازه که فرهنگ از رفتارها و ارزش‌های مطلوب حمایت بیشتری کند، نهادینه‌سازی رفتارهای مطلوب بیشتر حمایت می‌شود. به علاوه، فرهنگ سازمانی، افراد را در سازمان جامعه‌پذیر می‌کند، یعنی فرهنگ، رفتارهای خاصی را که قابل قبول یا غیرقابل قبول هستند، منتقل می‌کند. یک فرهنگ می‌تواند رفتار خلاف ارزش‌ها را نیز تقویت کند. در همین راستا، میریوسفی و همکاران (۲۰۱۷)، بیان می‌کنند، نشاط اجتماعی، مسئولیت‌پذیری اجتماعی، سرمایه اجتماعی، کنترل اجتماعی و میراث اجتماعی، عامل‌های توسعه فرهنگ اجتماعی هستند که به صورت مستقیم و یا غیر مستقیم با توسعه فرهنگی ورزش در ارتباط هستند و توجه به آنها می‌تواند در کاهش ناهنجاری‌های اجتماعی و اخلاقی موجود در ورزش مؤثر واقع شوند. همچنین، رضائی‌نژاد و همکاران (۲۰۱۷)، عامل توسعه فرهنگ اجتماعی را برای توسعه فرهنگ ورزش ضروری می‌دانند. لذا به نظر می‌رسد، وجود ارزش‌های اسلامی و انقلابی در رفتار ورزشکاران دانشگاهی و الگوسازی از آنان در جامعه، می‌تواند علاوه بر کاهش ناهنجاری‌های اخلاقی در محیط ورزش، می‌تواند شرایطی را برای موفقیت بیشتر در نهادینه‌سازی ورزش و فعالیت بدنی در دانشگاه‌ها فراهم آورند.

(و) حمایت و تشویق. عده‌ای از مصاحبه‌شوندگان اعتقاد داشتند، عوامل پاداش، تشویقی و انگیزشی نقش مهمی در پرداختن افراد به ورزش دارد، از این روی، سیستم پاداش، حمایت و تشویق در ورزش دانشگاه می‌تواند نقش مهمی در نهادینه کردن آن داشته باشد. مواردی مانند، وجود پاداش‌های به موقع و به‌جا؛ تشویق‌های به موقع و به‌جا؛ ایجاد انگیزه و توجه به ورزشکاران با ارائه بازخورهای مناسب به عملکرد؛ حمایت از رفتار مطلوب و فراهم کردن بسترهای تشویقی، می‌توانند بسترساز فرایند نهادینه‌سازی ورزش و فعالیت بدنی در دانشگاه‌ها باشند. یک سیستم پاداش را می‌توان بر مبنای انواع انگیزاننده‌ها، معیارهای پرداخت و فرایند توزیع پاداش تعریف نمود. در یک سیستم پاداش باید دو موضوع اساسی مد نظر قرار گیرد. الف) تعریف و ارزیابی آنچه باید مورد تشویق و پرداخت پاداش قرار گیرد و ب) اجرا و مدیریت موفقیت آمیز سیستم پاداش (هررا، ۲۰۱۵). در مدیریت مؤثر سیستم پاداش عواملی مانند، تنوع پاداش اعم از پاداش‌های درونی و بیرونی؛ نگرش کوتاه و بلند مدت در پرداخت پاداش؛ اطلاع از سطح

و اهمیتی که خانواده در جامعه‌پذیری افراد دارد و اینکه اعضای خانواده می‌توانند نقش مهم و اساسی هم‌کنش را در نهادینه کردن ورزش در افراد ایفا کنند، به طوری که اگر خانواده از ورزشکاران حمایت کافی نداشته و با آنان همراهی نکند، چه بسا ورزشکاران نتوانند با تمرکز بالا، به راحتی در تمرینات، اردوها و مسابقات ورزشی، شرکت نمایند. به نظر می‌رسد، این نقش می‌تواند از طریق حمایت و همراهی و در کنار ورزشکاران بودن در محیط‌های ورزشی، تماشا و تشویق کردن در محل ورزش و رقابت و درگیر شدن در انجام فعالیت بدنی و رقابت‌های ورزشی ایفا شود و بسترهای لازم برای نهادینه‌سازی ورزش و فعالیت بدنی در دانشگاه‌ها را فراهم آورد. از این رو، می‌توان گفت، نقش خانواده در تغییر باور و نگرش و شکل‌گیری رفتار ورزشی در افراد بسیار مهم و حیاتی است و اگر توجه خاص و ویژه به خانواده دانشگاهیان صورت گیرد، می‌تواند ضمن استمرار بخشیدن به مشارکت افراد در ورزش همگانی، به نهادینه شدن این رفتار مطلوب در دانشگاه‌ها کمک شایانی کند. **(هـ) عوامل فرهنگی و اجتماعی.** ورزش بازتاب نظام اجتماعی و یکی از گسترده‌ترین رویدادهای جمعی است که در بین همه قشرها و گروه‌های اجتماعی طرفداران فراوانی دارد و از شاخص‌های بارز توسعه و پیشرفت اجتماعی به‌شمار می‌رود که با فرهنگ، اقتصاد و سیاست پیوند می‌خورد، ورزش پدیده‌ای اجتماعی فرهنگی است که پیوندی اندام‌وار با نهادها و ساختارهای اجتماعی دارد، به این معنا که دست‌آوردهای ورزش و فعالیت‌های مربوط به آن، به‌طورکلی یک شاخص فرهنگ عمومی محسوب می‌شوند. بر همین اساس، بخشی از عوامل بسترساز ورزش و فعالیت بدنی در دانشگاه‌ها به عوامل اجتماعی و فرهنگی برمی‌گردد که نقش مهمی در فعالیت افراد و نیروهای دانشگاه در حوزه ورزش و فعالیت بدنی دارند. عوامل مورد اشاره صاحب‌نظران در این پژوهش، مانند، احترام گذاشتن به شأن ورزشکار؛ ایجاد الگوی مناسب از ورزشکار؛ وجود ارزش‌های اسلامی در رفتار ورزشکاران دانشگاهی؛ تأکید مبانی دینی و بزرگان اسلام به ورزش؛ تبیین درست نقش ورزش همگانی و تأثیرگذاری ورزشکاران و قهرمانان دانشگاهی بر جامعه، همگی می‌توانند در نقش زمینه‌ساز فرایند نهادینه‌سازی ورزش و فعالیت بدنی عمل کنند. در همسویی با این نتیجه، طالب‌پور و همکاران (۲۰۱۶)، نیز اعتقاد دارند، عامل اجتماعی - فرهنگی بر نهادینه‌سازی ورزش در بین دانشجویان مؤثر است. برخی سازمان‌ها برای نهادینه‌سازی رفتارهای مطلوب و ارزش‌های مورد نظر خود، بر عناصر مختلف فرهنگی تأکید می‌کنند. فرهنگ، یک نقش

است. بنابراین استفاده از قوانین و مقررات مناسب و لازم‌الاجرا در زمینه ورزش و فعالیت بدنی در دانشگاه‌ها، به عبارتی اتخاذ قوانین تشویقی و تنبیهی مشارکت افراد در ورزش و فعالیت بدنی به‌عنوان یک فعالیت ارتقاء دهنده سلامتی یا سیاست‌های توسعه ورزش می‌تواند به نهادینه شدن ورزش و فعالیت بدنی در دانشگاه‌ها کمک کند. در این راستا، کینگ و همکاران (۱۹۹۵)، روش‌های ارتقای فعالیت بدنی را شامل تدوین و اجرای سیاست‌ها، قوانین و مقررات محلی، ایالتی و فدرال و حمایت‌های محیطی عنوان کردند. انجمن ارزیابی و برنامه‌ریزی ویکتوریا (۲۰۱۰)، تدوین قانون و سیاست‌گذاری در بخش‌های مختلف؛ مانند، سیاست‌های آموزشی، سیاست‌های ورزشی، سیاست‌های سلامتی، سیاست‌های محیط زیست، سیاست‌های محل کار و سیاست‌های سرمایه‌گذاری را در مشارکت در فعالیت‌های ورزشی مؤثر و مفید می‌دانند. در پژوهش حاضر نیز مشخص شد، اصلاح سیاست‌ها در ورزش؛ اصلاح قوانین و ساختارهای ورزشی کلان کشور؛ وجود قوانین تسهیل‌کننده و تشویق‌کننده؛ تسهیل ورود ورزشکاران به دانشگاه‌ها؛ بازنگری قوانین بالادستی؛ الزام همه افراد به رعایت برنامه و نظام ورزش و فعالیت بدنی در دانشگاه‌ها از طریق بخش‌نامه‌ها و آیین‌نامه‌ها؛ تلاش برای قرارگیری ورزش در شمار مأموریت‌های اصلی دانشگاه‌ها، می‌تواند بستر و زمینه لازم را برای نهادینه‌سازی ورزش و فعالیت بدنی در دانشگاه‌ها فراهم آورند. در این خصوص یکی از مصاحبه‌شوندگان چنین می‌گوید:

"خب هیچ‌گونه نهادینه‌سازی صورت نمی‌گیرد مگر اینکه قوانین و مقررات خوبی برای آن تدوین شده باشد و این قوانین و مقررات، بایدها و نبایدهایی را که در ارتباط با این رفتار مطلوب (فعالیت بدنی) است را به خوبی تبیین کند. بنابراین وجود قوانین و مقررات تسهیل‌کننده و تشویق‌کننده لازم و ضروری است و نیاز است که کارشناسان و متخصصان در دانشگاه‌ها این قوانین را تدوین کنند تا از این طریق بتوانند فرایند نهادینه‌سازی ورزش و فعالیت بدنی را در دانشگاه‌ها تسریع کنند (P10)".

عوامل قانونی و حقوقی بسترساز در ورزش دانشگاه‌ها را می‌توان به دو حیطه قوانین سازمانی و قوانین فراسازمانی تفکیک کرد. ممکن است مدیران ورزشی دانشگاه در حیطه قوانین فراسازمانی و اصلاح آنان نقش چندانی نداشته باشند، ولی باید پیگیری‌ها و تلاش‌های خود را با توجه به ویژگی‌ها و نیازهای سازمانی انجام دهند. از سوی دیگر، مدیران در حیطه قوانین سازمانی نقش مؤثر و پررنگی خواهند داشت و می‌توانند با اصلاح برخی قوانین و یا وضع قوانین و مقررات جدید در

انتظارات افراد و کارکرد واقعی سیستم پاداش و توجه به عدالت در پرداخت پاداش، می‌تواند به نهادینه شدن یک رفتار کمک می‌کند (آصفی و همکاران، ۲۰۱۳). در ادبیات نهادینه‌سازی به بعد انگیزشی توجه خاصی می‌گردد. بعد انگیزشی در نهادینه کردن به‌وسیله فرایند اختصاص پاداش تأثیر می‌پذیرد. از دسته نیروهای اصلی که بر سطح نهادینه شدن تأثیر می‌گذارند، مجموعه ساده پاداش‌ها و تنبیه‌های بیرونی هستند. در این حالت، رفتار به منظور دریافت پاداش یا اجتناب از تنبیه پذیرفته و ادامه می‌یابد. سازگاری بین رفتار و پاداش اختصاص داده شده، نهادینه شدن عمل را تحت تأثیر قرار می‌دهد (کویین و همکاران، ۲۰۱۳). همچنین نوع پاداش، حذف نتایج منفی، ترکیب انواع مختلف پاداش بر درجه نهادینه شدن و استمرار یک رفتار تأثیر می‌گذارد (کلین، ۲۰۱۷). سیستم پاداش و تشویق در ورزش همگانی دانشگاه‌ها از دو بعد می‌توانند مد نظر قرار گیرد، ۱. سیستم پاداش و تشویق برای افراد مجری ورزش همگانی اعم از مدیران، مربیان و کارکنان که با تخصیص پاداش‌های به موقع، متناسب و ارزشمند باعث تعهد و رضایت این افراد از کار خود گردد تا حداکثر تلاش را برای اجرای برنامه‌ها و دستیابی به اهداف کنند و ۲. سیستم پاداش و تشویق برای ورزشکاران و شرکت‌کنندگان در ورزش‌های همگانی که در این راستا در نظر گرفتن انواع پاداش‌های ترغیبی و تشویقی برای شرکت افراد در ورزش می‌تواند در نهادینه شدن ورزش و فعالیت بدنی در دانشگاه‌ها کمک شایانی نماید. در همین راستا، یکی از مصاحبه‌شوندگان چنین می‌گوید:

"سیستم پاداش با انگیزه افراد در ارتباط است و سعی می‌کند یک فرد را برای حرکت به سمت هدف تحریک کند و برانگیخته نماید و برانگیخته نگه دارد. برای ایجاد انگیزه وجود پاداش‌ها لازم و ضروری است. این انگیزه در مدیران ارشد و میانی و مربیان منجر به کسب نتایج دلخواه می‌شود و نهادینه‌سازی تسهیل خواهد شد (P1)".

ز) عوامل قانونی و حقوقی. در ادبیات نهادینه‌سازی، استفاده از قوانین و مقررات، به‌عنوان یکی از راه‌های اساسی نهادینه کردن مطرح است. اغلب متخصصان و محققان بر این نکته اتفاق نظر دارند که نهادینه کردن می‌تواند در اشکال مختلف وابسته به موقعیت و شرایط صورت گیرد. چندین رویکرد مطرح و در پاره‌ای موارد اجرا شده است. یک رویکرد، شامل رشد تدریجی عمل‌های موقت است که پذیرش و استفاده منظم رفتار در طول زمان باعث نهادینه شدن رفتار می‌گردد. رویکرد دیگر تغییر ناگهانی در شرایط بحرانی و اجبار به آن از سوی منابع قدرت شامل قوانین و مقررات یا سیاست‌ها

ادبیات مدیریت است و مراحل خاص و مختلفی (عادت‌سازی، عینی‌سازی، درونی‌سازی) دارد که طی این مراحل موجب می‌شود یک رفتار مطلوب در وجود کسی یا در جامعه‌ای نهادینه شود. از این‌رو، وقتی از نهادینه کردن ورزش و فعالیت بدنی در دانشگاه‌ها سخن گفته می‌شود، منظور کمکی است که عوامل زمینه‌ای الگوی تدوین شده در این پژوهش طی سه مرحله عادت‌سازی، عینی‌سازی و درونی‌سازی به افراد در زمینه گرایش به ورزش و فعالیت بدنی و استمرار آن می‌کنند. این سه مرحله می‌توانند از طریق توجه به عوامل بستر ساز الگو، تقویت شوند. بنابراین دانشگاه‌ها می‌توانند با معیار قرار دادن الگوی تدوین شده در این پژوهش، ضمن عادت دادن افراد به ورزش و فعالیت بدنی و عینیت بخشیدن به این عمل در رفتار و کردار آنان در نهایت موجب تثبیت ورزش و فعالیت بدنی در ذهن، جسم و روح افراد و کارکنان خود شوند، به طوری که این رفتار مطلوب به‌عنوان امری مسلم و بدیهی نزد آنان تبدیل شود به طوری که مشارکت در رقابت‌ها و ورزش‌های همگانی در بین دانشگاهیان امری مستمر و همیشگی گردد، چرا که فواید حاصل از ورزش و فعالیت بدنی صرفاً در صورت استمرار این رفتار مطلوب ایجاد خواهد شد.

حوزه ورزش و فعالیت بدنی در دانشگاه‌ها شرایط بهتری را برای نهادینه‌سازی ورزش و فعالیت بدنی مهیا کنند.

به‌طور کلی، بر اساس عوامل استخراج شده در این پژوهش، می‌توان نتیجه گرفت که نهادینه‌سازی ورزش و فعالیت بدنی در دانشگاه‌ها نه تنها در توسعه حوزه‌های مختلف جامعه تأثیرگذار است، بلکه از عوامل مختلف آن نیز تأثیر می‌پذیرد. بنابراین، هرگونه اقدامی که خارج از چهارچوب و قواعد خاص این جامعه صورت بگیرد، نمی‌تواند از موفقیت و اثربخشی لازم برخوردار باشد. حل مسئله نهادینه‌سازی ورزش و فعالیت بدنی در دانشگاه‌ها نیازمند طی کردن فرآیندهای تصمیم‌گیری طاقت‌فرسا و طولانی است که در دست گروه‌های ناهمگونی از ذی‌نفعان قرار دارد. علاوه بر این، پیچیدگی حکومت، مسائل جامعه‌شناختی و مدیریت باعث شده که ورزش و موضوعات و مسائل مرتبط با آن مانند نهادینه‌سازی ورزش نتوانند همگام با دیگر روندهای اجتماعی و فرهنگی جامعه پیش روند. امروزه در ادبیات گفتاری و نوشتاری اکثریت افراد واژه نهادینه کردن را به‌کار می‌برند، درحالی که صرفاً معنای کلی این واژه را می‌دانند، ولی باید گفت نهادینه کردن، یک تئوری مهم در

REFERENCE

- Aghajani, N., & Naderi Nejad, P. (2011). Study the Role of Mass Media (Television, Magazines and Radio) On Diffusion of Sport Culture for All in Iranian Society. *Quarterly Culture of Communication*, 1(1), 139-167. (Persian)
- Ahmed, M. D., Ho, W. K. Y., Van Niekerk, R. L., Morris, T., Elayaraja, M., Lee, K. C., & Randles, E. (2017). The self-esteem, goal orientation, and health-related physical fitness of active and inactive adolescent students. *Cogent Psychology*, 4(1), 1331602.
- Aoyagi, Y., Park, S., Cho, S., & Shephard, R. J. (2018). Objectively measured habitual physical activity and sleep-related phenomena in 1645 people aged 1-91 years: The Nakanojo Community Study. *Preventive medicine reports*, 11, 180-186.
- Asefi, A. (2018). The identifying and prioritizing effective groups in the institutionalization of sport for all in Iran. *Research on Educational Sport*, 6(15), 247-270. (Persian)
- Asefi, A., & Ghanbarpor Nosrati, A. (2018). The effective factors model in institutionalization of sport for all in Iran. *Research in Sport Management & Motor Behavior*, 8(16), 29-46. (Persian)
- Asefi, A., & Ghanbarpor Nosrati, A. (2018). The Role of Family in Institutionalizing Physical Activity in Children. *Sport Physiology & Management Investigations*, 10(1), 55-65. (Persian)
- Asefi, A., Khabiri, M., Asadi Dastjerdi, H., & Goudarzi, M. (2013). Investigating the effective organizational factors in institutionalizing public sports in Iran. *Journal of Sport Management and Motor Behavior*, 10(20), 63-76. (Persian)
- Böhm, A. (2004). Theoretical coding: text analysis in grounded theory. Dans U. Flick, E. von Kardorff, & I. Steinke (Éds), *A companion to qualitative research* (pp. 270-275).
- Danaeifard, H., & Emami, S. M. (2007). Strategies of Qualitative Research: A Reflection on Grounded Theory. *Strategic Management Thought*, 1(2), 69-97. (Persian)
- Ghasemi, H., Nozafari, S. A. A., & Amirtash, A. M. (2008). Development of Sports by Tv In Iran. *Quarterly Research on Sport Science*, 5(17), 131-148. (Persian)

- Greenwood, R., & Hinings, C. R. (1996). Understanding radical organizational change: Bringing together the old and the new institutionalism. *Academy of management review*, 21(4), 1022-1054.
- Harris, M. A. (2018). The relationship between physical inactivity and mental wellbeing: Findings from a gamification-based community-wide physical activity intervention. *Health psychology open*, 5(1), 2055102917753853.
- Herrera, M. E. B. (2015). Creating competitive advantage by institutionalizing corporate social innovation. *Journal of Business Research*, 68(7), 1468-1474.
- Holt, N. L., & Tamminen, K. A. (2010). Improving grounded theory research in sport and exercise psychology: Further reflections as a response to Mike Weed. *Psychology of sport and exercise*, 11(6), 405-413.
- Howell, D. C. (2016). *Fundamental statistics for the behavioral sciences*. Nelson Education.
- Javadi pour, M., Rouhi Dehkordi, M., Rahbari, S., & Taefi, H. (2019). Pathology the Process of Policy-Making in Sport for All in Iran and Presentation the Model. *Sport Management Studies*, 10(52), 17-42. (Persian)
- Kelman, H. C. (2017). Further thoughts on the processes of compliance, identification, and internalization. In *Social power and political influence* (pp. 125-171). Routledge.
- King, A. C., Jeffery, R. W., Fridinger, F., Dusenbury, L., Provence, S., Hedlund, S. A., & Spangler, K. (1995). Environmental and policy approaches to cardiovascular disease prevention through physical activity: issues and opportunities. *Health Education Quarterly*, 22(4), 499-511.
- Mahdizadeh, R., & Andam. R. (2014). Developing strategies of "Sport for All" in Iran Universities. *Sport Management Studies*, 6(22), 15-38. (Persian)
- Mahdizadeh, R., Andam. R., & Rouzbahani, S. (2013). Barriers to Sport for All Promotion in Universities. *Research on University Sport*, 1(3), 109-126. (Persian)
- Manoochehrinejad, M., Hematinejad, M. A., Sharifian, E., & Rahmaty, M. M. (2016). Exploration of the Background Factors of Family, Peers, School, and Media in the Internalization of Sports Culture in Children and Adolescents: A Qualitative Study. *Journal of Quality Research of Health Sciences*, 5(1), 83-95.
- Miryousefi, S. J., Ramzaninezhad, R., & Rahmati, M. M. (2017). Role of development of social culture in Cultural Development of Athletic Sport. *Journal of Human Resource Management in Sport*, 4(1), 131-146.
- Momtazbakhsh, M., & Fakor, Y. (2007). The strategies to promote and developing the sport for all of Women Police University. *Police Science Quarterly*, 9(10), 53-62.
- Moore, S. C., Lee, I. M., Weiderpass, E., Campbell, P. T., Sampson, J. N., Kitahara, C. M., ... & Adami, H. O. (2016). Association of leisure-time physical activity with risk of 26 types of cancer in 1.44 million adults. *JAMA internal medicine*, 176(6), 816-825.
- Morse, J. M. (Ed.). (1994). *Critical issues in qualitative research methods*. Sage.
- Mozaffari, A. A., Elahi, A. R., Abbasi, S., Ahadpur, H., & Rezayi, Z. (2012). Developing Strategies for Athletic Sports in Iran. *Quarterly Sport Management Review*, 4(13), 33-48.
- Osman-Gani, A. M., and Jacobs, R. L. (2004). Institutionalization of Organizational Change: A Study of HRD Interventions in Singaporean, US, Japanese, and German Companies, Paper presented at the Academy of Human Resource Development International Conference (AHRD), Pp: 482-489.
- Painter, C. N. (2002). Early leader effects on the process of institutionalization through cultural embedding: The cases of William J. Donovan, Allen W. Dulles, and J. Edgar Hoover (Doctoral dissertation, Virginia Polytechnic Institute and State University).
- Paré, G. (2004). Investigating information systems with positivist case research. *Communications of the association for information systems*, 13(1), 233-264.
- Quinn, R. E., Kahn, J. A., & Mandl, M. J. (2013). Perspectives on organizational change: Exploring movement at the interface. In *Organizational Behavior* (pp. 119-144). Routledge.
- Rahimi, A. H., Khayamian, Z., Ghahreman tabrizi, K., & Sharifian, E. (2018). The comparison of Influential Factors on Promoting Sport for All in the Dormitories. *Research in Educational Sport*, 5(13), 175-192. (Persian)
- Ramezani nezhad, R., Rahmati, M. M., Miryousefi, S. J., & Nejad Sajadi, S. A. (2017). Identification of Factors and Criteria of Cultural Development in Athletic Sport. *Sport Management Studies*, 8(40), 61-78. (Persian)
- Randolph, J. J. (2015). Online kappa calculator (computer software). 2008. *Google Scholar*.
- Scott, W. R. (2008). *Institutions and organizations: Ideas and interests*. Sage.
- Shabani, A., & Rezaee Sofi, M. (2015). The effect of the media: on sport and recreation. *Communication Management in Sport Media*, 3(9), 24-29. (Persian).

- Shiruei, A., Esmaili, R., Keshkar, S., & Asadi, H. (2019). Sociological Factors Affecting the Institutionalization of Sport (Casestudy: Citizens of Tehran). *Strategic Studies on Youth and Sports*, 17(42), 145-164. (Persian)
- Talebpour, M., Sahebkar, M. A., Mosala Nejad, M., & Rajabi, M. (2016). Comparison Study to the Factors Affecting on Institutionalization of Sport Among Students (Case Study of Ferdowsi University of Mashhad). *Research on Educational Sport*, 4(11), 55-70. (Persian)
- Tucker, P., van Zandvoort, M. M., Burke, S. M., & Irwin, J. D. (2011). The influence of parents and the home environment on preschoolers' physical activity behaviors: A qualitative investigation of childcare providers' perspectives. *BMC public health*, 11(1), 168-175.
- Vafaei Moghaddam, A., Farzan, F., Razavi, S. M. H., & Afshari, M. (2019). Serving the Development Causes of Sport for All Based on Grounded Theory. *Sport Management Studies*, 10(52), 43-72. (Persian)
- Vandelandotte, C., Müller, A. M., Short, C. E., Hingle, M., Nathan, N., Williams, S. L., ... & Maher, C. A. (2016). Past, present, and future of eHealth and mHealth research to improve physical activity and dietary behaviors. *Journal of nutrition education and behavior*, 48(3), 219-228.
- Vatten, L. J., Nilsen, T. I., & Holmen, J. (2006). Combined effect of blood pressure and physical activity on cardiovascular mortality. *Journal of hypertension*, 24(10), 1939-1946.
- Victorian Curriculum and Assessment Authority. (2010). VCE physical education (2011–2014). Unit 3: Social Ecological Model. Melbourne: Victorian Curriculum and Assessment Authority.
- Walker, D., & Myrick, F. (2006). Grounded theory: An exploration of process and procedure. *Qualitative health research*, 16(4), 547-559.

پروپوزیشن گاہ علوم انسانی و مطالعات فرہنگی
پرتال جامع علوم انسانی